

Перелік використаних джерел:

1. Дегтярьова О. І. Фактори підвищення конкурентоспроможності сучасного регіону / Дегтярьова О. І. // [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://academy.gov.ua/ej/ej9/doc_pdf/Degtyareva_IO.pdf
2. Зовнішньоекономічна діяльність: підприємство-регіон / практ. посібн. / за ред. Козака Ю. Г. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://pidruchniki.com/87938/ekonomika/zovnishnoekonomichna_diyalnist
3. Ігнатова Т. Інституціональне серидовище в розвитку конкурентоспроможності регіональної економіки [Електронний ресурс] / Т. Ігнатова. – Режим доступу : <http://econom.nsc.ru/conf08/info/Doklad/Ignat2.doc>
4. Сепик Д. Конкурентоспособность регионов: некоторые аспекты / Российско-европейский центр экономической политики // Доклады РЕЦЭП. – М., 2004. – № 2. – 176 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.recep.ru/ru>
5. Тимечко І. Р. Узагальнення підходів щодо визначення територіальної громади / Тимечко І. Р. // Матеріали Науково-практичної Інтернет-конференції «Проблеми регіоналістики: минуле, сучасне, майбутнє», КНЕУ, березень 2017 р.

**СЕКЦІЯ 4. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЛОКАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ
ТА СТАЛОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРИВАННЯ**

Dr. Monika Grabowska

Katedra Ekonomii i Badań nad Rozwojem
Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Dr. Monika Grabowska

Department of Economics and Research on Development
Wrocław University of Economics, Poland

**SUWERENNOŚĆ ŻYWIENIOWA JAKO ELEMENT ZRÓWNOWAŻONEJ
GOSPODARKI ŚWIATOWEJ
FOOD SOVEREIGNTY AS A SUSTAINABLE GLOBAL ECONOMY**

*„Drobne rolnictwo może wyżywić świat i ochłodzić planetę”
Jean-Baptiste*

Idea zrównoważonego rozwoju w politykach gospodarczych towarzyszy większości krajom demokratycznym od 1987 roku. Wówczas to w raporcie „Nasza Wspólna Przyszłość” zapisano, że „na obecnym poziomie cywilizacyjnym możliwy jest rozwój, w którym potrzeby obecnego pokolenia mogą być zaspokojone bez umniejszania szans przyszłych pokoleń na ich zaspokojenie”. Dostrzeżono, że osiągnięcia większości krajów wysokorozwiniętych możliwe są do utrzymania, pod warunkiem odpowiedniego gospodarowania. Model takiej gospodarki zakładał odpowiednio i świadomie ukształtowane relacje pomiędzy wzrostem gospodarczym, dbałością o środowisko oraz jakością życia. Doktryna zrównoważonego rozwoju dążyła do sprawiedliwości społecznej poprzez ekonomiczną i środowiskową efektywność przedsięwzięć gospodarczych. Z upływem czasu okazało się, że idea zrównoważonego rozwoju uległa zmianie. Ponad trzydzieści lat od pierwszych koncepcji idei zrównoważonego rozwoju okazało się, że agroekologia, suwerenność żywnościowa, odpowiedzialna konsumpcja i sprawiedliwy handel stanowią alternatywę dla konwencjonalnego rozwoju, jak również ekorozwoju, który w głównej mierze wykorzystywał instrumenty rynkowe do rozwiązywania problemów środowiskowych i społecznościowych. Te nowe koncepcje świadomego rozwoju zyskują coraz większą liczbę zwolenników na arenie międzynarodowej, uwzględniającej zarówno kraje biednego Południa, jak i kraje bogatej Północy. Znajdują się w centrum politycznej

debaty i w głównej mierze dotyczą tematów żywności, rolnictwa i sprawiedliwego podziału tych produktów.

Globalny rozwój doprowadził do podziału świata na kraje rozwinięte i rozwijające się. Niestety wraz z tymi zmianami uaktywniają się inne problemy, na które zwracają uwagę oddolne inicjatywy i społeczności lokalne. Okazuje się, że w krajach rozwijających się ludzie nie mogą samodzielnie decydować o swojej polityce żywnościowej, gdyż potrzebna jest zgoda mieszkańców bogatych krajów uprzemysłowionych i odejście od konsumpcyjnego stylu życia. Ta zmiana stylu życia na bardziej zrównoważony może oznaczać w Europie czy w Ameryce Północnej poprawę jakości życia, nawet pomimo mniejszego poziomu konsumpcji dóbr i usług. Współczesna gospodarka globalna zapewnia dostatek materialny znacznej liczbie ludzi w krajach uprzemysłowionych. A jak jest w krajach Globalnego Południa? Czy obywatele tych krajów stać na konsumpcyjny styl życia? I czy szczęście w obu tych światach jest pojmowane tek samo? Okazuje się, że różne są zarówno potrzeby, jak i odczuwalne szczęście. Dla jednych dostęp do czystej wody pitnej, żywności, ubrania bądź też mieszkania to szczyt marzeń, podczas gdy u drugich kupowanie nowych technologicznie produktów o wyższej jakości stało się główną osią życia i kultywuje się mit o rozwoju. Ten nacisk na nowe technologie nie jest jednak wymuszany przez rzeczywiste potrzeby, lecz przez system gospodarczy, który opiera się na bezustannym wzroście Produktu Krajowego Brutto, czyli na coraz większej konsumpcji dóbr i usług. Dlatego potrzebna jest zmiana modelu gospodarczego i zmiana mitów, które ukształtowały obecną kulturę konsumpcyjną krajów bogatej Północy (Gerwin, 2011, s. 36-39).

W czasach kiedy produkuje się ogromne ilości taniej, przemysłowej żywności okazuje się, że na świecie głoduje około miliard ludzi. Ważne jest że ponad 90% z tych ludzi mieszka w krajach rozwijających, najczęściej na terenach wiejskich. Głód to przede wszystkim problem rozwojowy wynikający z braku dostępu do odpowiednich środków materialnych lub produkcyjnych, które pozwoliłyby ludziom dotkniętym biedą na wytworzenie lub zakup wystarczającej ilości pożywienia. Dominujący obecnie globalny system żywnościowy, charakteryzujący się niesprawiedliwą dystrybucją żywności, ziemi i środków produkcji, niekorzystną organizacją rynków rolnych oraz niewłaściwą polityką rolną, zarówno na poziomie międzynarodowym jak i lokalnym, stanowi podstawową przyczynę tej sytuacji.

Suwerenność żywnościowa, zrównoważone rolnictwo oraz agroekologia to skuteczne sposoby na walkę z głodem na świecie. Kampanie społeczne zachęcają konsumentów i producentów żywności do zastanowienia się nad wpływem sposobów produkcji rolnej oraz dystrybucji żywności na głód w krajach rozwijających się. Zmiany zachowań i postaw konsumenckich oraz obywatelskich niekorzystnie wpływających na rozwój zrównoważonej produkcji i konsumpcji żywności to sposób wyjścia z tego światowego problemu.

Suwerenność żywnościowa, zrównoważone rolnictwo, lokalne systemy żywnościowe, świadoma konsumpcja oraz właściwie rozumiana demokracja to rozwiązania, które przynoszą korzyści gospodarcze i społeczne, chronią środowisko naturalne oraz realnie wpływają na polepszenie sytuacji mieszkańców najbiedniejszych krajów (Gerwin, 2016, s. 7-8).

Zgodnie z definicją suwerenność żywnościowa to prawo społeczności i krajów do samodzielnego definiowania własnej polityki rolnej i żywnościowej, która umożliwia zaspokojenie potrzeb i oczekiwań ludności oraz osiągnięcie celów zrównoważonego rozwoju, a jednocześnie nie szkodzi innym społecznościom. Daje ona priorytet lokalnej produkcji i konsumpcji żywności, ale nie wyklucza międzynarodowego handlu produktami rolnymi. Sprzyja jednakże kształtowaniu takiej polityki i praktyk handlowych, które najlepiej służą prawu ludności do zdrowej i kulturowo odpowiedniej żywności oraz bezpiecznej i ekologicznie zrównoważonej produkcji. Podstawową zasadą suwerenności żywnościowej jest nieodzowność demokratycznego udziału w kształtowaniu polityki rolnej i żywnościowej wszystkich, na których ma ona wpływ, ze szczególnym uwzględnieniem mieszkańców terenów wiejskich. Suwerenność żywnościowa oznacza, że mieszkańcy danego kraju, regionu, miasta lub wsi mogą sami zaprojektować swój system żywnościowy tak, by wszyscy mieli dostęp do wystarczającej ilości zdrowej żywności i by mogła ona być uprawiana w ekologiczny sposób. Idea suwerenności żywnościowej obejmuje więc

zarówno demokratyczne podejmowanie decyzji, jak i działanie w zgodzie z przyrodą. Jej podstawą jest prawdziwa demokracja, w której

każdy człowiek ma prawo do współdecydowania o sprawach swojej społeczności. Kiedy mieszkańcy lokalnej społeczności spotykają się, by ustalić, jak ma być uprawiana żywność, jak dostarczać ją do miasta, w jakiej cenie, jak przetworzoną i jak opakowaną, to jest to demokracja. Kiedy ustalając te zasady nie muszą zważać na reguły, które bez ich udziału ustalane są przez międzynarodowe organizacje, takie jak Światowa Organizacja Handlu, to jest to suwerenność.

Koncepcja ta pojawiła dopiero w latach 90-tych XX wieku, jako odpowiedź na pomijanie zdania zwykłych ludzi przy podejmowaniu decyzji w kwestiach dotyczących rolnictwa i gospodarki. To również reakcja na niedożywienie i ubóstwo, które są szczególnie dotkliwe w państwach rozwijających się, a których przyczyną jest w wielu sytuacjach właśnie brak demokracji (Gerwin, 2016, s. 11).

The list of sources:

1. Gerwin M., *Żywność i demokracja*, Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć, Kraków, 2011.
2. Gerwin M., *Żywność przyjazna dla klimatu*, Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć, Kraków, 2016.

УДК 339.137.2:622.33

Алавердян Людмила

к.е.н., доцент

Київський національний університет будівництва та архітектури,

м. Київ, Україна

Lyudmila Alaverdyan

c.e.s., associate professor

Kyiv National University of Construction and Architecture,

Kyiv, Ukraine

МАКРОЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ THE MACROECONOMIC PRECONDITIONS OF DEVELOPMENT OF BUILDING INDUSTRY

Стан будівельної галузі України у 2009 – 2017 рр. можна охарактеризувати як стагнацію. Водночас, оскільки Україна вже має досить розвинену ринкову економіку, значну інтегрованість у світовий ринок, то для визначення причин вказаної ситуації доцільно розглянути стан світової економіки.

Стрімка рецесія, що розпочалась у світовій економіці восени 2008 року, призвела до досягнення в 2009 році дна економічного циклу. При цьому ціни в циклічних галузях стали настільки низькими, що це дещо відновило сукупний попит і призвело в наступні роки до незначного поживлення в економіці. Втім, боргові проблеми ряду провідних світових країн знизили схильність інвесторів до ризику, що призвело до зниження сукупного попиту та уповільнення інвестиційних процесів і розвитку світової економіки в цілому.

Негативний вплив вказаних процесів відчула і Україна: так ВВП України у 2010 – 2011 рр. завдяки активній підготовці до Євро-2012 продовжував зростати, однак у 2012 – 2013 році ситуація істотно погіршилась, оскільки зростання реального ВВП разом із різким уповільненням інфляції по суті свідчить про початок стагнації. В 2014 році анексія Криму та початок бойових дій на Донбасі призвели до стрімкої девальвації, відтоку іноземних капіталів, завдяки чому реальний ВВП до 2016 року знижувався, в той час як номінальний ВВП істотно зростав, що було викликано значним рівнем інфляції.

Аналогічно циклічним коливанням ВВП, динаміка обсягів будівництва досить точно повторює тенденцію, що відбувається на макrorівні, але із значно вищою амплітудою (навіть